

```

1 def summands(n):
2     if n == 1:
3         return [[1]]
4
5     A = []
6     for a in summands(n-1):
7         b = a.copy()
8         a[-1] += 1
9         A.append(a)
10
11        b.append(1)
12        A.append(b)
13    return A

```

summands(3) # [[3], [2, 1], [1, 2], [1, 1, 1]]

Ví dụ 9.4. Thuật toán sắp xếp nổi bọt:

```

1 def BubbleSort(x): # x = [x0, x1, ..., xn-1]
2     n = len(x) # độ dài của x
3     for i in range(n-1): # duyệt từ đầu, x0, tới gần
4         cuối, xn-2.
5         for j in range(n-1, i, -1): # duyệt từ cuối, xn-1 về kế
6             sau xi, tức xi+1
7             if x[j] < x[j-1]:
8                 x[j-1], x[j] = x[j], x[j-1] # đổi chỗ
9             return x # trả về kết quả cho
10        hàm
11
12 BubbleSort([7, 9, 2, 5, 8]) # kết quả [2, 5, 7, 8, 9]

```

Đặt a_n là số phép so sánh, cũng là số chu trình tối giản của thuật toán khi sắp xếp dãy n phần tử. Lập hệ thức đệ quy và giải a_n .

Giải. Thuật toán gồm hai giai đoạn:

- 1) Ứng với $i = 0$, kiểm tra $n - 1$ phép so sánh $x_j < x_{j-1}$, với $j = \overline{n-1 \downarrow 1}$, và thực hiện phép đổi chỗ nếu cần. Sau bước này, $x_0 \leq x_i, \forall i > 0$.
- 2) Thực hiện thuật toán nổi bọt cho dãy $n - 1$ phần tử $x_1, x_2, \dots, x_{n-1}$, mà số phép so sánh là a_{n-1} , theo định nghĩa.

Như vậy, $a_n = (n - 1) + a_{n-1}$, và $a_1 = 0$. Do đó $a_n = \frac{n(n-1)}{2}$. □

```
rsolve( -a(n) + (n-1)+a(n-1) , a(n) , {a(1): 0}).simplify
()
```

Ta mô tả chi tiết thuật toán với dãy $x = (7, 9, 2, 5, 8)$ bởi hình sau

$i = 0$	x_0	7	7	7	7	2
	x_1	9	9	9	2	7
	x_2	2	2	2	9	9
	x_3	5	5	5	5	5
	x_4	8	8	8	8	8
Bốn phép so sánh và hai phép đổi chỗ						
$i = 1$	x_0	2	2	2	2	
	x_1	7	7	7	5	
	x_2	9	9	5	7	
	x_3	5	5	9	9	
	x_4	8	8	8	8	
Ba phép so sánh và hai phép đổi chỗ						
$i = 2$	x_0	2	2	2		
	x_1	5	5	5		
	x_2	7	7	7		
	x_3	9	8	8		
	x_4	8	9	9		
Hai phép so sánh và một phép đổi chỗ						
$i = 3$	x_0	2				
	x_1	5				
	x_2	7				
	x_3	8				
	x_4	9				
Một phép so sánh và không có phép đổi chỗ						

Ví dụ 9.5. Đặt a_n là số hoán vị của n vật, đánh số từ 1 tới n . Lập hệ thức đệ quy và giải a_n .

Giải. Từ mỗi hoán vị của $n - 1$ vật $1, 2, \dots, n - 1$, ta tạo ra hoán vị của n vật bằng cách xếp vật thứ n vào trước, sau, hoặc chèn vào giữa hoán vị của $n - 1$ vật này. Như vậy, có n vị trí để xếp vật thứ n . Mặt khác, theo định nghĩa, số hoán vị của $n - 1$ vật là a_{n-1} , nên theo quy tắc nhân $a_n = na_{n-1}$, $\forall n \geq 2$. Với $a_1 = 1$, ta tìm được $a_n = n!$. $\square$

Chẳng hạn, cách sinh hoán vị của $\{1, 2\}$ từ $\{1\}$: